

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Pastorale Missionariorvm

Verjuys, Jean-Baptiste

Antverpiæ, 1682

3. Quænam ignorantia excuset à formali hæresi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41565

ARTICULUS III.

*Quanam ignorantia excuset à formali
hæresi.*

Primò distinguendum est inter ignorantiam Concomitantem & Antecedentem. Concomitans est quæ simul est cum peccato, vel alio actu voluntatis; non est tamen causa ipsius: consistit autem in hoc, quod licet sic operans sciat hoc quod agit peccatum esse, ita affectus est, quòd equidem illud faceret: talis ignorantia circa ea quæ sunt fidei, non excusat ab hæresi; quia taliter dispositus est, quòd licet sciret Ecclesiam aliter docere, nollet mutare sententiam suam quam elegit. Et hoc verum est tametsi ignorantia ista esset invincibilis, non enim ex illa ignorantia operatur, sed cum illa; ita enim constitutus est quòd nolit se auctoritati, seu testimonio Ecclesiæ Catholicæ submittere.

Alia est ignorantia antecedens quæ est causa operis; quia sine illa non faceret, quod sic ignorans facit: v.g. si sciret Ecclesiam aliter tenere quàm ipse credit, se illi conformaret. Et hæc ignorantia si sit invincibilis seu involuntaria, excusat à formali hæresi. Sic docet expresse S. Th. super Ep. ad Titum. 3. lect. 2. *Eligens, inquit, si non est pertinax, sed est paratus corrigi*
secun-

Secundum Ecclesie determinationem, & sic non ex malitia, sed ex ignorantia, non est hæreticus. Difficultas ergo potissima est de hac ignorantia antecedenti si sit vincibilis; & non quomodo-cumq; sed crassa & affectata, Crassa autem ignorantia est quæ facile sine magna inquisitione vinci potest Affectata autem quæ expressè intenditur, vel quia piget laboris discendi, vel ut tantò liberius possit operari qui illâ laborat.

Prima Sententia est quod neutra ab hæresi formaliter excuset. Quam tenet Soto 4. dist. 22. q. 2. a. 3. §. *Primus casus*, ubi per transennam tantum loquitur de ignorantia crassâ, sed non probat. Citatur etiam S. Bonav. 4. dist. 13. dub. 4. Lopez in instruc pag. 2. c. 20. tit de excom. reserv. Et valentia 2. 2. disp. 1. q. 11. p. 1. diffic. 4.

Quæ sententia Probari potest 1. ex S. Th. 1. Corint. 11. lect 4. ubi agens de hæresi dicitur *Non possunt autem à tali errore propter simplicitatem aliquam excusari, præcipuè quantum ad ea de quibus Ecclesia solemnizat, & quæ communiter versantur in ore fidelium, sicut mysterium Trinitatis, Nativitatis Christi, & alia huiusmodi. Et quod l. 3. art. 10 in corp. In his verò quæ pertinent ad fidem & bonos mores, nullus excusatur si sequatur erroneam opinionem alicujus Magistri: in talibus enim ignorantia non excusat, alioquin immunes à peccato fuissent qui secuti sunt opinionem Arii, Nestoris, & aliorum hæresiarum.*

nec potest excusationem habere propter simplicitatem auditorum, si in talibus erroneam opinionem sequatur. Quod ad minus intelligi debet de ignorantia crassa & affectata.

2. Prob Ratione: Error ille contra fidem, licet procedat ex ignorantia; grave peccatum est, à quo numquam excusat ignorantia affectata, quin potius auget peccati malitiam, ergo est peccatum seu error hæreticus. Hæc consequentia Prob. peccatum istud pertinet ad infidelitatem, cum sit error in fide; & cum non sit Paganismus, nec Judæismus, nec Apostasia; erit Hæresis, quia non sunt aliæ species infidelitatis.

3. Si quis ex ignorantia crassa, vel affectata hominem occideret, verè & propriè esset homicida, & incurreret pœnas homicidis debitæ, ergo similiter qui post susceptum Baptismum ex tali ignorantia habet errorem in fide, verè & propriè est hæreticus.

4. Aliàs sequeretur quod numquam, aut rarissimè quispiam esset formaliter hæreticus, quia nemo errat nisi ex aliqua ignorantia. Tum etiam quia omnis hæreticus ignorat veritatem suo errori oppositam contineri in S. Scripturâ, & Ecclesiam Catholicam esse veram Ecclesiam; nam aliter intelligit S. Scripturam, & aliam putat esse veram Ecclesiam, ergo errat per ignorantiam, & tamen formaliter hæreticus est.

5. Qui vult ignorare quid Ecclesia Catholica sentiat, eo ipso non vult sentire cum Ecclesia,

fiâ, quia hoc sequitur ex ignorantia crassa, aut
faltem ex affectatâ, ergo talis est hæreticus.

Secunda. Tamen sententia, tenet quod etiam
ignorantia crassa excusat à formali hæresi.
Cui in hoc assentior.

Prob. omnis ignorantia excludens pertina-
ciam excusat ab hæresi, sed ignorantia, etiam
crassa, pertinaciam excludit, ergo ab hæresi
excusat. Maj. patet ex supradictis; Min. vero

Prob. Quia pertinacia requisita ad formalem
hæresim consistit in voluntate resistendi do-
ctrinæ, quam novit esse Ecclesiæ Catholicæ;
sed cum ignorantia crassa talis doctrinæ, non
stat voluntas ei resistendi, ergo nec pertinacia,
& consequenter nec hæresis formalis. Imo
cum tali ignorantia optimè stat quod aliquis
paratus sit se doctrinæ Ecclesiæ (si illam cog-
nosceret) submittere, licet ob negligentiam
ipsam de facto ignoret: alioquin non esset tan-
tùm ignorantia antecedens, sed consequens.

Major autem difficultas est de ignorantia
affectata. Canus de Locis lib. 12. c. 9. tamen si
idem sentiat de ignorantia crassa, non tamen de
affectata, quia affectatus error fit ex electione,
nec paratus est corrigi qui datâ operâ instru-
ctionem, & doctrinam Ecclesiæ declinat.

Notandum tamen cum Sanchez in sum.
lib. 2. cap. 7. n. 23. ignorantiam dupliciter posse
affectari. Uno modo ex falsa opinione contra
Ecclesiam, contemnendo ejus auctoritatem, &
doctrinam, licet ipsam ignoret, Hæc ignoran-
tia

tiã nullatenus excusat, quia sic ignorans non est paratus mutare errorem, aut ab Ecclesia corrigi. Similiter si quis affectet ignorantiam ut liberius erret in fide, est hæreticus, quia sic recedere ab Ecclesia est magis voluntarium, & sic non est sine pertinacia, cum nolit Ecclesiæ subjici. Alio verò modo affectari potest hæc ignorantia ex negligentia, & tædio addiscendi eã quæ credenda sunt, ut liberius vivat vel ex alia simili causa. Quã distinctione præmissã.

Dici potest quòd ignorantia secundo modo affectata, etiã à formali hæresi excuset sicut crassa, licet non à peccato. Ratio est; quia tunc etiã abest pertinacia, cum non excludat promptum animum mutandi sententiam secundum doctrinam Ecclesiæ, Imo ideo affectat nescire, ne dum deberet se Ecclesiæ subjicere, impediretur à liberiori vita. Non ergo affectat nescire ut non credat, sed ut liberius vivat. Ita sentit ibidem Sanchez pro qua etiã citat Aragon 2. 2. q. 11 a. 2. col. 8. & Bannes 2. 2. q. 11. art. 2. §. *sed quæret quis* Azor. tomo 1. l. 1. Instit. e. 14 q. 9. & l. 8. c. 8. q. 4. & c. 9. q. 8. Ledesma tomo 2. sum. tract. 1. cap. 6. post 4. concl. diffic. 2.

Ad 1. Arg. Resp. S. Thom. ibi loqui quoad forum externum secundum præsumptionem Ecclesiæ, quia non videtur fieri posse, quòd ea quæ in omnium Catholicorum ore versantur, & ab Ecclesiã solemnizantur, ab aliquo inter fideles habitante ignorentur. Vel intelligi potest de hæresi

hæresi imperfectâ, quæ pertinaciam non requirit, quia non facit absolutè & simpliciter hæreticum, sic ipsum explicat Canus ubi supra, Licet ergo affectata ignorantia modo secundo, ab hæresi excuset, non tamen à peccato, quod satis est ad intentum S. Thom.

Ad 2. Resp. Illum errorem & peccatum reductivè tantùm] pertinere ad hæresim formalem, non autem directè, sicut cætera peccata ex ignorantia commissa reducuntur ad speciem cuius essent si scientes committerentur. Et ideo dici potest hæresis imperfecta. Verum quidem est, quòd ignorantia affectata potius augeat peccatum quàm minuatur, hoc tamen intelligendum est secundum affectum unde procedit; cum igitur talis solùm affectet liberiores vitam, in hoc genere peccatum augebit, non autem in genere infidelitatis quam non directè affectat.

Ad 3. neg. consequentia. Et disparitas est, quia ad homicidium & alia peccata non requiritur scientia tamquam circumstantia ex parte objecti, sed tantùm ratione genericâ, ut sint voluntaria: ideo ex tali ignorantia hominem occidens est formalis homicida. Ad hæresim autem requiritur scientia, tamquam essentialis circumstantia tenens se ex parte objecti, quia sine illa non invenitur pertinacia ad hæresim requisita. Ac proinde sublatâ illâ scientiâ per quamcumque ignorantiam, licet maneat voluntarium sufficiens ad culpam, non tamen

tamen sufficiens ad hæresim perfectam seu formalem.

Ad 4. negatur sequela : licet enim hæresis possit esse cum ignorantia concomitante, non tamen cum ignorantia quæ notitiam auctoritatis & doctrinæ Ecclesiæ excludit, nisi sit affectata primo modo scil. ex contemptu Ecclesiæ.

Ad 5. Resp. Aliud esse non velle scire aut sentire id quod sentit Ecclesia ex contemptu ipsius, & sic esset hæresis; Aliud nõ velle sentire quod sentit Ecclesia, propter alium finem, v.g. liberioris vitæ.

Ex dictis potest colligi quàm multi sint in partibus hæreticorum qui non sunt formaliter hæretici, sed tantum negativè, & quòd fides Catholica non sit ipsis sufficienter proposita; licet enim ab illis quorum curæ subsunt, scilicet parentibus & magistris hæreticis & pseudo-ministris de illis sæpè audiant & instruantur quid Papistæ, ut dicunt, teneant; tamen hoc non fit nisi cum derisionibus, calumniis, & mendaciis; dum describitur Summus Pontifex tamquam Antichristus, & bestia Apocalypica, & Ecclesia Romana quasi idololatra, & sic de aliis, in quibus à pueritia imbuuntur, & consequenter absterrentur tamquam à doctrina carente omni credibilitate. Et sic pejus ipsis est quàm si de fide Catholica nihil unquã audivissent. Unde passim rudiores laborant invincibili ignorantia eorum quæ ad credendũ, aut pertinaciter discredendum scire deberent.

Unde

Unde tales non incurrunt excommunicationem bullæ Cœnæ, quæ non tantum contumaciam, sicut quæcumque major excommunicatio, præsupponit, sed etiam pertinaciam, ad formalem hæresim requisitam. Imo inde etiam potest inferri tales rudiores laborantes ignorantiam invincibili, circa multa mysteria fidei, dummodo credant illa quæ sunt de necessitate mediæ, in illa fide posse salvari, supponimus tamen quod baptizati sint; & inde habeant habitum fidei, hic enim in ipsis non est amissus, cum fides infusa non perdat nisi per infidelitatem formaliter oppositam, sic etiam tenet Layman, lib. 2. tract. 1. c. 12. n. 3.

Hoc tamen dici non potest de illis qui non credunt illis quæ sunt de necessitate præcepti ex ignorantia crassa vel affectata; licet enim hæc excuset ab excommunicatione; dummodo talis sit de qua ante locuti fuimus, nullatenus tamen à peccato mortali, uti jam sæpius dictum fuit.

ARTICULUS IV.

An dubius in fide sit hæreticus.

Supponimus ante omnia, non sufficere ad hæresim dubium indeliberatum, seu motum subitaneum absque consensu voluntatis. Uti nec importunas vexationes, quibus sæpè